

EDITORIAL

Anti-imperyalistang armadong pagsukol ang gikinahanglan sa tibuok kalibutan

Aron ipabilin ug ipalapad ang ekonomikanhon ug pulitikanhong interes niini sa Middle East, hilabihan karon ang paghatag sa imperyalismong US ug ayudang militar sa Zionistang Israel aron sumpuon ang pakigbisog sa katawhang Palestino alang sa nasudnong kalingkawasan. Sa sayop nga pagtoong hingpit nang mabuntog ang determinasyon sa katawhang Palestino nga mosukol, giaghat ug gisuportahan sa US ang walay puas nga pagpamomba sa mga Zionista sa Gaza nga mipatay sa kapin 10,000 Palestino, lakip ang sobra 4,100 ka bata. Nahumud sa dugo sa katawhang Palestino ang kamot sa imperyalismong US ug Zionistang gubyerno sa Israel.

Todo ang pagbubu ug suporta sa US sa Zionistang Israel sa henosidyo batok sa mga Palestino sa dagway sa bag-ong \$14.5 bilyong ayudang militar, pagdeploy sa mga barkong iggugubat, submarino ug armas nukleyar sa Mediterranean Sea, pagpalupad og mga Reaper drone, ug uban pang interbensyon. Aron tabilan sa puthaw ang Israel, ginahulga ug ginatarget sa US ang mga nasud ug pwersang nagkighiu-

sa sa katawhang Palestino, sama sa Iran ug Lebanon. Gibomba sa US ang kasikbit nga Syria.

Ang pagsumpo sa US, kaabag ang mga Zionista sa Israel, sa pakigbisog sa katawhan sa mga Palestino kabahin sa kontradiksiyon tali sa imperyalismo ug mga dinaugdaug nga katawhang nangandoy og nasudnong kagawasan. Partikular nga tumong sa imperyalismong US nga ipabilin ang gahum niini sa Middle

East pinaagi sa gubyernong Israel, aron panalipdan ang interes niini sa rekurso sa lana sa rehiyon.

Bisan pa sa kamatuuran nga kaaway nila ang duha ka pinakadangkung higante sa tibuok kalibutan—ang US-Israel—gipakita sa katawhang Palestino ang lig-ong determinasyon, kaisog ug kaandamon sa sakripisyo, nga tapuson ang pagpangdaugdaug kanila, ug panalipdan ang ilang katungod sa nasudnong kaugalingnan. Kinahanglan nilang huptan ang ilang mga armas aron suklan ang armadong pagpanumpo batok kanila. Kung wala silay armadong pakigbisog, tibuok panahon silang magpabiling piniriso sa kaugalingon nilang yuta.

Ang pakigbisog sa katawhang Palestino kasumpay sa pakigbisog sa hut-ong mamumuo ug katawhan sa tibuok kalibutan batok sa mapahimuslanon ug madaugdaugong sistema ilalum sa paghari sa imperyalismo. Sama sa katawhang Palestino, kinahanglan sa tanang hut-ong ug katawhang dinaugdaug ang armadong pakigbisog, kadungan ang ilang mga kalihukang masa, aron suklan ang nagharing estado nga nagagamit og armadong kabangis aron ipatunhay ang sistemang madaugdugon ug ma-

pahimuslanon.

Sa daghang nasud nga semikolonyal ug semipyudal, ang armadong pakigbisog nagkinaiya sa malungtarong gubat sa katawhan aron liyukan ang kasyudaran gikan sa kabanikanhan. Ginaaslang kini kadungang ang lapad nga demokratikong kalihukang masa. Sa mga industrialisadong kapitalistang nasud, ang tanang dayag nga pakigbisog sa masang mamumuo ug anakpawis nangandam sa usa ka armadong insureksyon sa umalabot aron ibagsak ang estadong burges.

Subling gipamatud-an sa paglimbasog sa katawhang Palestino sa dalan sa armadong pagsukol nga ang mga katawhan ug mga hut-ong nga nakahiagum sa pinakabangis nga porma sa pagpangdaugdaug ug pagpahimulos ang pinaka-determinadong mag-asdang sa pakigbisog alang sa kalingkawasan. Sama sa mga Palestino, determinadong mosukol ang mga dinaugdaug ug pinahimuslang hut-ong ug katawhan sa Pilipinas, India, Turkey, Myanmar, Kurdistan ug uban pang atrasado o semikolonyal ug semipyudal nga nasud. Niining mga nasura, pinakagrabe ang nasinating kagutom ug kalisud sa mayorya sa katawhan. Sayod silang wala nay laing dalan

para usabon ang ilang kapalaran kundili ang dalan sa armadong pagsukol.

Sama sa Palestine, dili mapatay ang kalayo sa armadong pakigbisog, ang pinakataas nga porma sa pagsukol nga kinahanglan aron pukanon ang armadong reaksyunaryong estado ug tapuson ang pasista ug teroristang paghari niini.

Sa lain-laing bahin sa kalibutan, makanunayong nagaulbo ang mga protesta sa liboang katawhan aron tapuson ang brutal nga pagsakop sa Palestine. Isip pakighiusa sa katawhang Palestino sa armadong pakiglantugi sa teroristang estado sa Zionistang Israel, angayan lamang nga ilunsad sa mga armadong rebolusyonaryo sa lain-laing bahin sa kalibutan ang mga taktikal nga opensiba aron tamparuson ang imperyalismo ug tanang nagasuporta sa henosidyo sa Gaza.

Samtang nagalunsad og interbensyunistang gyera sa Middle East, gipakusog usab sa imperyalistang US ang mga bangi sa lain-laing bahin sa kalibutan. Gipagrabe sa US ang bangi niini sa mga karibal nga imperyalistang gahum sa pagpanguna sa China ug Russia. Sa Europe ug Asia, bisan sa Africa, wa-

lag too nga mga gyera ang ginasulsulan sa US. Ginasugnuran ug gigamit sa US ang tanang panagbangi nga pwede niining pasilaabon sa lain-laing bahin sa kalibutan aron palapdon ang langkub sa gahum militar niini ug hatagan og higayong maghakop og tubo ang mga kapitalistang militar niini.

Ayha miulbo ang pagsukol sa Palestine, ang 20-ka-bulang gyera sa Ukraine ang sentro sa imperyalistang panagbingkil tali sa US ug mga alyado niini sa NATO batok sa Russia. Sa Asia, padayon nga ginapadaku sa US ang presensyang militar niini aron palibutan ug sulsulan ang karibal nga China. Ginasulsulan sa US ang pagbulag sa Taiwan sa China, ginahimong militarizado ang South China Sea pinaagi sa pagsagudsod sa mga alyado sa mga "war games," ug ginapagrabe ang tensyon tali sa China ug Pilipinas.

Armadong rebolusyon ang pinaka-epektibong pamaagi aron pugngan ug palungon ang mga gyerrang inter-imperyalista nga ginadababan sa US sa lain-laing bahin sa kalibutan, nagabira sa gagmayng nasud, ug nagadala sa labing dakung kadaut ug kahigwaos sa gatusan ka milyong katawhan. Pinaagi sa armadong pakigbisog sa Pilipinas ug pag-inat sa mga papet nga tropa sa US, napugngan sa rebolusyonaryong kalihukan ang pag-ulbo sa gyera; ug kung dili mapugngan, siguradong pahimuslan aron dugang pakusgon ug palapdon ang armadong rebolusyon.

Sa pangpangulo sa Partido, determinado ang hut-ong mamumuo ug masa sa katawhang Pilipino nga iaslang ang armadong pagsukol. Determinado ang mga rebolusyonaryong pwersa nga padayong pakusgon ang BHB ug iaslang ang gubat sa katawhan aron tapuson ang imperyalistang pagpangdaugdaug, sakmiton ang pulitikanhong gahum ug tukuron ang bag-ong demokrasyong gubyerno nga morepresenta ug mangulo sa nasud ngadto sa gawasnon ug malinawong kaugmaon.

 <p>Bol. LIV Ihap 21 Nobyembre 7, 2023</p> <p>Ang Ang Bayan ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang Ang Bayan og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p>	<h2>Unod</h2> <p>Editorial: Anti-imperyalistang armadong pagsukol ang gikinahanglan sa tibuok kalibutan 1</p> <p>Armadong paglimbasog sa Gaza 3</p> <p>1-linggong opensiba sa Myanmar, gilunsad 4</p> <p>Gaza, gihimong lubnganan sa mga bata 5</p> <p>15-anyos ug usa pa, gilugos sa mga sundalo 6</p> <p>250 ka pabrika sa Bangladesh , nagsirado 6</p> <p>Mga protesta 6</p> <p>Sa mubong pagkasulti 7</p> <p>Kadunot sa BSKE 2023 8</p> <p>Luwason ang Cancabato Bay sa reklamasyon 9</p> <p>Pagharing militar sa 8th ID sa Samar 10</p>
<p>Ang Ang Bayan ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>	
<p> ang.bayan@cpp.ph</p>	

Armadong paglimbasog sa Gaza batok sa henosidyo sa Israel ug US

Human ang 20 ka adlaw nga hulgang “hingpit nga sakupon” ang Gaza, gisulong sa limitadong tropa sa Zionistang Israel ang amihanang bahin sa yutang Palestino niadtong Oktubre 27. Sa takuban sa malukpanong pagpamomba nga mitarget sa mga kable ug linya sa komunikasyon, mahabugong misulod ang mga tropang sakay sa mga tangke, bulldoser, *armored vehicle* ug uban pang sakyanang militar.

Gisugat sila sa mga bomba, eksplosibo, mortar ug granada sa mga manggugubat sa Izz ad-Din al-Qassam Brigades, ang armadong pako sa grupong Hamas (Islamic Resistance Movement). Sa dinutdutay nga panagsangka sa mga tangke batok sa mga manggugubat, gipakita sa al-Qassam ang lalum nga kahibalo niini sa mga taktika ug himang Israeli.

Matud sa tigpamaba niining si Abu Obeida, napabusikad ug nagunub sa al-Qassam ang dili moubos sa 22 ka sakyanang militar sa unang 48 oras pa lamang sa pagpanakop. Sa ikaduhang higayon, natay-og niini ang Israel Defense Forces (IDF), nga sagad walay kasinatian sa aktwal nga panagsangka. Daghang sundalo sa IDF ang napatay, lakip ang kumander sa batalyon sa mga tangke.

Salig ang Hamas nga mapildi niini ang unsamang pwersang Israeli sa yuta kung asa superyor ang bentahe niini sa tereyn ug suportang masa. Paspas ug sekreto nga nakabalhin-balhin ang mga manggugubat niini gamit ang milya-milyang mga *tunnel* o agianan ilalum sa Gaza. Ang maong mga *tunnel* dili gakaguba sa pagpamomba, dili pwedeng sudlon sa mga tangke ug adunay kaugalingong sistema sa komunikasyon nga dili langkub sa elektronikong sarbeylans sa Israel.

Ang Hamas ang nagharing partido sa Gaza. Produkto kini sa unang *intifada* o panag-alsa sa masa niadtong 1987 ug adunay suud nga relasyon sa ubang Islamikong grupo sa Middle East. Niadtong 2006, napili kining tigdumala sa Gaza. Wala niini gibuhian ang armadong pagsukol

isip nag-unang armas batok sa brutal nga pagpanakop sa Israel. Sa milabayng mga tuig, nagpalambo kini sa kaugalingong produksyon sa mga mortar, *rocket-propelled grenade* (RPG), submarino, *drone* ug uban pang armas.

Kaabag sa mga operasyon sa Hamas ang uban pang armadong grupo sa Gaza sama sa Al-Quds Brigade, Islamic Jihad ug Popular Liberation Front of Palestine.

Una nang gitay-og sa al-Qassam ang Zionistang Israel dihang gilunsad niini ang Al-Aqsa Flood niadtong Oktubre 7. Wala napugngan o natiktikan man lang sa mga abanteng sistema sa sarbeylans, *drone*, elektronikong himan, mga satelayt ug bisan sa adlaw-adlaw nga pagpangatake sa mga pwersang Israeli, ang maong surpresang atake.

Matud ni Obeida, produkto ang operasyon sa pipila ka tuig nga pagpangandam ug pagbansay, pagtuon sa kinaiya ug kahimanan sa kaaway, ug paglikay sa dakung sistema sa paniktik niini. Planado, paspas ug tin-aw ang mga laraw sa pagpangatake nga gihimo gikan sa yuta, tubig ug bisan sa ere gamit ang mga *paraglider*.

Isip balos sa kaulaw nga naangkon sa operasyon, naghuramentado ang Israel. Kaabag ang US, gipahamtang niini ang gipagrabeng kampanyang henosidyo sa sibilyang populasyon sa Gaza. Niadtong Nobyembre 2, anaa sa 25,000 toneladang bomba na ang gihulog sa US ug Israel sa Gaza, katugbang sa duha ka bombang nukleyar. Walay hu-

nong ang pagpulbos niini sa mga balay, ospital, eskwelahan, simbahan, sentro sa ebakwasyon ug mga imprastruktura sa tubig, kuryente ug telekomunikasyon.

Gikan Oktubre 7, kapin 10,000 na ang napatay sa pagpamomba sa Israel, sobra 4,100 mga bata ug kapin 2,600 mga babae. Kapin 500 na ang mga masaker sa tibuok pamilya. Walay luwas sa Gaza, target bisan ang mga midya ug mga ambulansya.

Kadungan sa pagpamomba ang pag-hostage sa Israel sa mga sibilyang Palestino. Anaa sa 4,000 mamumuong Palestino ang gi-hostage niini sa mga kampo militar sa IDF. Mikabat usab sa 1,070 ang arbitraryong giaresto sa West Bank ug East Jerusalem. Nakasinati sila sa grabeng tortyur, pagpangulata, pagpakaulaw ug abuso sa kamot sa mga sundalo ug armadong setler nga Israeli.

Luyo sa terorismo sa Israel, nagpahayag ang Hamas sa kaandamon nga buhian ang tanang mga gibihag niini sa Al-Aqsa Flood sa pinaagi sa negosasyon. Sa aktwal, nagbuhi na kini og mga babaye, bata ug tigulang sa makitawhanong mga basihan. Gibutyag mismo sa mga gibuhian ang maayo ug patas nga pagtratar kanila sa mga manggugubat.

Mga grupong kontra-hunta, naglunsad og usa-ka-semanang opensiba sa Myanmar

Dili moubos sa 100 ka detatsment sa reaksyunaryong hukbo sa Myanmar ang napukan sa mga armadong pwersang kontra-hunta sa halos usa-ka-semanang koordinadong opensiba niini sa rehiyon sa Shan. Upat ka syudad ang nailog ug gatusan ka armas, mortar, kanyon ug mga bala, lakip ang unum ka tangke ug usa ka *armored vehicle*, ang nasakmit.

Gitawag og Operasyon 1027, nagsugod ang mga opensiba niadtong Oktubre 27. Gilunsad kini sa Three Brotherhood Alliance, usa ka alyansang gilangkuban sa Arakan Army, Ta'ang National Liberation Army ug Myanmar National Democratic Alliance Army, pulos mga hukbo sa mga etnikong grupo sa Myanmar. Sa usa ka pamahayag, gisulti sa alyansa nga bunga ang opensiba sa kagastuhang "panalipdan ang mga sibilyan, iduso ang katungod nga depensahan ang kaugalingon, ipabilin ang kontrol sa kaugalingong mga teritoryo ug atubangan ang mga pagpangatake ug pagpamomba sa hunta-militar." Sa hinanali, tumong niining abugon ang hunta gikan sa amihanang bahin sa Shan. Sa lahutay, determinado kining makanunayong mosukol hangtud hingpit nga mapuo ang diktaduryang militar, usa ka komun nga pangandoy sa katawhan sa Myanmar.

Isip suporta, magkadungan nga giatake sa mga pwersa sa People's Defense Forces, Kachin Independence Army ug Karen National Liberation Army ang mga pwersa sa hunta sa tagsa-tagsa nilang langkub. Daghang lain pang armadong grupong etniko ang misuporta ug aktwal nga misalmot sa mga opensiba.

Matud sa pamahayag sa alyansa, kapin 100 ka tropa sa hunta ang napatay ug daghan ang nasamdan sa unang lima ka adlaw pa lang sa opensiba. Kapin 60 ka tropa, lakip ang usa ka tibuok yunit nga

adunay 41 ka sundalo, ang misuren-der imbes nga mosukol.

Isip balos, gipagrabe sa hunta ang pagpamomba gikan sa ere sa mga sibilyang komunidad sa Shan. Kapin 25,000 na ang napugos sa pagbiya sa ilang mga komunidad ug nagpadangop sa kasikbit nga mga rehiyon o mitabok sa China.

Ang Shan State usa ka rehiyon nga makita sa utlanan sa Myanmar ug China. Mayor nga ruta kini sa pamatigayon tali sa duha ka nasud. Nahimutang usab dinhi ang duha ka *pipeline* kung asa nagadagayday ang milyong kubiko metrong lana gikan sa mga *offshore rig* sa Myanmar padulong sa China. Krusyal ang rehiyon sa proyektong One-Belt-One-Road sa China.

Niadtong Oktubre 31, gianunsyo sa alyansa nga nailog niini ang unum ka lungsod sa Shan, lakip ang duha kung asa nagaagi ang mga eksport sa hunta padulong sa China. Tungod apektado ang komersyo, nanawagan na ang China sa "hinanali nga hunong-buto" aron tugutang makalabay ang mga trak nga nagadala og mga produkto.

“Nagdilaab” nga brutalidad

Sukad nga giilog sa hunta ang

estado poder niadtong 2021, mikabat na sa 4,000 sibilyan ang gipatay niini ug kapin 10,000 ang arbitraryong gipriso.

Niadtong Oktubre 24, gipagawas sa United Nations (UN) ang espesyal nga taho nga nagdetalye sa mga krimen sa gubat ug krimen batak sa katawhan sa hunta. Labing tataw ang paturagas nga pagtarget sa mga sibilyan gamit ang mga bomba, pagpatay sa mga sibilyan o kombatant nga nadakpan sa mga operasyon ug malukpanon ug tinuyong pagpanunog sa mga balay ug uban pang sibilyang imprastruktura.

Sa ulahing mga bulan lang, misaka og 600% ang ihap sa mga *airstrike* sa hunta kumpara sa milabayng tuig. Usa sa pinakaulahing kaso ang pagpamomba sa usa ka *refugee camp* sa Mung Lai Hkyet sa Kachin State niadtong gabii sa Oktubre 9. Diha-dihang namatay ang 28 ka *refugee*, lakip ang siyam ka bata. Kapin 60 ang nasamdan.

Kaylap ang dinaghang pagpatay sa mga sibilyan ug samarong manggugubat sa rehiyon sa Sagaing. Nataho usab ang mga tinuyong pagpanunog sa mga balay, tindahan, simbahan ug mga sakyanan sa mga rehiyon sa Sagaing, Magway, Chin, Kayin ug Kayah. Adunay mga kaso nga tibuok komunidad ang ginasnog.

Igo ang ebidensyang nakalap sa UN kalabot sa paglunsad sa mga pwersa sa hunta sa “pinakataas nga lebel sa kamangtas ug kadaut” sa mga biktima niini sama sa pagpanglugos gamit ang mga butang ug lainlaing porma sa pagpakaulaw, mutilasyon, *gang* o *serial rape* ug sekswal nga pagpangulipon. Lakip sa mga biktima mga bata. **AB**

Gaza, gihimong lubnganan sa mga bata

Nahinabi sa Ang Bayan si Kaubang Coni Ledesma aron sutaon ang panglantaw sa Special Office for the Protection of Children (SOPC) sa National Democratic Front of the Philippines (NDFP) mahitungod sa sitwasyon sa mga bata sa Gaza taliwala paturagas ug walay piling mga atake sa Israel. Matud sa lain-laing mga balita, daw lubnganan na ang Gaza sa mga bata, kung asa dili moubos sa 40% o mas daghan pa ang napatay nga mga batang Palestino.

Ang Bayan (AB): Kalabot sa bag-ong pamahayag sa NDFP SOPC mahitungod sa pagmonitor ug pag-siguro sa katungod sa mga bata taliwala sa mga armadong panagbingkil, unsa ang baruganan sa NDFP sa padayon nga okupasyon ug paglapas sa tawhanong katungod sa Gaza?

Coni Ledesma (CL): Dugang nang mibarog ang NDFP alang sa mga katungod sa katawhang Palestino sa ilang yuta. Ang kasamtangang gubat nga ginalunsad sa Hamas ug katawhang Palestino usa ka gubat alang sa nasudnong paglingkawas.

Ang gakahitabo karon sa Gaza usa ka henosidyo. Ang ginahimo sa Israel dayag nga paglapas sa International Humanitarian Law.

Ug ang pinakabangis nga trahedya, mga bata ang pinakadakung biktima sa maong gyera. Gibanabang anaa sa 40% sa mga biktima mga bata. Wala pay labot dinhi ang mga bag-ong panganak nga nangamatay sa mga *incubator* tungod sa kawad-on sa lana nga ginadili sa Israel nga makasulod sa Gaza.

Ginapatay sa gyera sa Gaza ang kaugmaon sa katawhang Palestino. Apan lig-on ang katawhang Palestino. Kapin 75 ka tuig na silang nakigbisog aron makabalik sa ilang yutang natawhan. Mamahimong mapatay sa mga bomba ang gatusan kanila, apan kapin gatusan pa ang mobarog ug magpadayon sa ilang pakigbisog.

AB: Unsa ang kapareho ug kalinan sa sitwasyon sa mga bata sa tunga-tunga armadong panagbangi sa Pilipinas ug Palestine?

CL: Ang mga Palestino gipalayas sa ilang kayutaan. Sa usa ka bahin, kini adunay pagkapareho sa mga Lumad nga napugos nga biyaan ang ilang mga yuta ug panimalay tungod sa militarisasyon. Sama sa mga Palestino, ginabomba usab ang mga Lumad ug uban pang katawhang Pilipino sa kabanikanhan. Ang mga Palestino biktima sa pagpamomba sa Israel ug ang mga Pilipino sa kabanikanhan ginamomba sa reaksyong militar.

Ang kalainan, tanang katawhan sa Gaza ang target sa pagpamomba, istraping ug pagpangaresto sa Israel. Mga ordinaryong katawhan silang giguba ang mga panimalay ug gipatay ang mga kapamilya. Sa kaso sa Pilipinas, ang target sa (pagpamomba sa) militar mao ang mga katawhan sa kabanikanhan nga giakusahang mga tagasuporta sa New People's Army, ug dili ang mga katawhan nga anaa sa mga syudad.

AB: Unsa ang mga lakang nga gihimo sa NDFP aron mabutyag ang maong grabe ug bangis nga paglapas sa lokal ug internasyunal nga ang-ang?

CL: Nagpagula og pamahayag sa pagkundera ang NDFP sa agresyon sa Israel. Nagpagawas usab og pamahayag ang Special Office of the Protection of Children isip pagkundera sa pagpatay sa mga bata sa

Gaza. Nagpagawas na usab og daghang pamahayag ang PKP isip pagkundera sa agresyon.

Gawas niini, misalmot ang mga pwersa sa NDFP sa Pilipinas ug ubang nasud sa lain-laing mga protesta batok sa gyerang henosidyo sa Israel.

AB: Unsa ang angayang himuon sa mga tigpanalipud sa katungod sa mga bata ug tawhanong katungod, mga katawhang nagmahal sa kagawasan ug mga rebolusyonaryo sa Pilipinas ug sa tibuok kalibutan atubangan sa nagkagrabeng mga Zionistang atake sa katawhan ug batang Palestino?

CL: Una sa tanan, akong ginawhag nga maglunsad og mga porum ug uban pang mga panaghisgot nga maghatag-impormasyon sa publiko mahitungod sa mga hinungdan sa likod sa pag-atake sa Israel sa katawhang Palestino. Kinahanglang mahisgutan ang kasaysayan sa mga Palestino nga gipalayas sa ilang kayutaan. Daghan pa gihapon ang nagatoo nga ang Israel ang naagrabyado. Wala sila nasayod nga ang mga Palestino ang giilugan sa ilang yutang natawhan ug nanimuyo karon sa usa ka okupadong teritoryo.

Nanawagan usab ako sa tanang katawhang nagmahal sa kagawasan, dili lamang sa Pilipinas kundili sa tibuok kalibutan, nga mosalmot sa mga protesta nga nanawagan sa pagpahunong sa gyerang agresyon sa Israel. Bugtong ang nagkahiusang tingog sa katawhan sa kalibutan ang makapahunong sa maong gyera. **AB**

15-anyos ug usa pa, gilugos sa mga sundalo sa 94th IB

Duha ka kaso sa pagpanglugos sa mga sundalo sa 94th IB ang gitaho sa mga residente sa Barangay Carabalan, Himamaylan City, Negros Occidental. Nahitabo ang krimen dihang magpahigayon og bayle ang mga sundalo sa barangay niadtong ulahing semana sa Agosto. Pagka gabii sa bayle, nasaksihan sa mga residente ang pagduul sa lima ka lalaking sundalo sa 94th IB ug ang ilang pagpamugos sa 15-anyos ug usa pa ka dalaga nga mokuyog sa ilang kampo.

Naila sa mga residente ang lima ka mga tropang myembro sa Retooled Community Support Program (RCSP) nga nagpondo sa lugar. Matud sa pamilya sa mga biktima, naka-unipormeng militar dihang miuli pagka-ugma ang duha ka dalaga.

Pagpatay. Gipusil sa wala pa nailang mga personahe ang magsisibya nga si Juan Jumalon sa 94.7 Calamba Gold FM sa Calamba, Misamis Occidental samtang nagreport sa radyo niadtong Nobyembre 5 sa buntag. Naka-live sa Facebook ang pagpusil kaniya.

Sa Sorsogon, gipatay sa mga binayrang *hitman* sa militar ang mag-uumang si Arnel Halum niadtong Nobyembre 5 sa Sityo Kamandag, Barangay San Pascual, Casiguran. Nagatabang siya sa iyang bayaw sa pagpangbunot og lubi dihang girakrakan siya.

Pag-aresto. Gitago sa 203rd IBde ug gihikawan sa mga katungod ang mga Pulang manggugubat nga silang Sonny Rogelio (Ka Ed) ug Sonny Sambutan (Ka Omeng) nga nadakpan niadtong Oktubre 17 sa Sityo Manambao, Barangay Santa Cruz, Bongabong, Oriental Mindoro. Nakaplagaan sa pamilya si Rogelio niadtong Nobyembre 2 sa AFP Medical Center sa V. Luna, Quezon City. Wala pa nakita si Sambutan hangtud karon.

Sa Camarines Norte, gidakop ug gipriso sa 9th IB ang minoryang si Erick Andaya niadtong Setyembre 23 sa Barangay Malaya, Labo. Kauban ang biktima sa iyang mga katribu nga mipaturatoy pagdagan dihang girakrakan sa mga sundalo.

Blokeyo sa pagkaon. Nagbunga og malukpanong kagutom ug kalisud ang blokeyo sa ekonomiya nga gipahamtang sa mga yunit sa 2nd ID sa Barangay Lumutan ug Barangay Pagsangahan, General Nakar, Quezon. Gipahamtang ang blokeyo pipila ka semana sukad nga gisugdan sa 80th IB, 1st IB ug sa pulis ang operasyong kombat sa lungsod niadtong Setyembre.

250 ka pabrika sa Bangladesh, nagsirado tungod sa mga protesta

NAGSIRADO ANG KAPIN 250 ka pabrika sa sanina sa Bangladesh gikan niadtong milabayng semana atubangan sa pagprotesta sa liboan ka mamumuo dinhi. Miulbo ang kasuko sa mga mamumuo human ang tanyag sa Bangladesh Garment Manufacturers and Exporters Association (BGMEA), kahugpungan sa mga tag-iya sa pabrika, sa mumhong 25% pagtaas sa binulan nga minimum nga suhulan o 10,400 taka (\$90) gikan sa kasamtangang 8,300 taka (\$75 o ₱4,125). Layo kaayo kini sa ginaduso nilang pagsaka ngadto sa 23,000 taka (\$209) nga daw "pinaka-ubos nga minimum" aron mabuhi nila ang ilang mga pamilya. Ulahing nahitabo ang negosasyon aron patas-an ang ilang suhulan niadto pang 2017.

Isip tubag, bangis nga gibungkag sa mga pulis ang mga protesta pinaagi sa *tear gas*, *sound grenade* ug *shotgun pellets*. Duha ka mamumuo ang napatay sa maong brutalidad.

Ilingkawas ang Palestine! Kapin 600 ang nagprotesta sa embahada sa Israel sa Bonifacio Global City, Taguig City niadtong Oktubre 31, aron batikuson ang okupasyon, walay hunong nga pagpamomba, ug henosidyo sa Zionistang gubyerno sa Israel sa Gaza. Gipangunahan ang protesta sa International League of Peoples' Struggles (ILPS) ug Bagong Alyansang Makabayan (Bayan). Ayha niini, nagprotesta ang mga Moro sa Maynila niadtong Oktubre 26 isip kabahin sa serye sa mga protestang gilunsad sa Bangsamoro sa milabayng mga semana. Aduna usay protesta sa Cebu.

Ilutaw ang mga desaparecidos. Nagtapok ang mga pamilya, tigsuporta ug grupo sa tawhanong katungod sa Quezon City niadtong Nobyembre 2 aron subling ipanawagan ang paglutaw sa mga biktima sa estado sa pugsanong pagkawala. Ilalum ni Marcos Jr, 11 na ang natahong desaparecido.

**Protesta kontra taas-presyo sa petrol-
yo.** Usa ka koordinadong protesta sa mga drayber ug opereytor sa dyip ang gilunsad sa Metro Manila niadtong Oktubre 24 aron batikuson ang subling pagsaka sa presyo sa mga produktong petrolyo sa ika-13 nga higayon sukad niadtong Hulyo. Sa ulahing pagsaka, gibanabanang mikabat na sa ₱19/litro ang gidugang sa *diesel* samtang halos ₱14/liter ang nadugang sa presyo sa gasolina ug *kerosene* gikan sa pagsugod sa tuig. Adunay susamang protesta usab sa mga syudad sa Baguio ug Cebu, ug sa Iloilo ug Bacolod usa ka adlaw ayha niini.

**Hustong kumpensasyon sa mga rider,
ihatag.** Gatasan ka *rider* o mga tigdeliber sa kumpanyang Grab ang nagprotesta sa Quezon City niadtong Oktubre 25 aron batikuson ang dili makatarunganong pagkibhang og ₱10 sa ilang kita kada delibero. Tungod sa kaltas, ang kanhing ₱45 nga minimum nga kita nila sa kada delibero mahimong ₱35 na lang. Gikundena usab sa grupo ang pagtangtang sa Grab sa siyam ka drayber nga misalmot sa asembleya niadtong Oktubre 19.

Nobyembre 8, 2013
gilunup ang
Tacloban City
atol sa superbagyong

YOLANDA

kung asa mokabat sa
10,000
ang gibanabanang
namatay o nawala.

\$14.3 bilyon

ayudang militar ang planong ihatag sa **US** sa **Israel** taliwala sa mga **krimen sa gubat** ug **henosidyo** niini sa **Gaza** nga malukpanong gikundena bisan sulod sa **US**.

120

nasud ang mipabor sa resolusyon sa **United Nations** alang sa "**humanitarian truce**" sa Gaza niadtong Oktubre 27, samtang 14 ang mikontra sa duso sa **US** ug **Israel**, ug 45 ang nag-*abstain*, lakip ang Pilipinas.

5.9 milyon

Palestinong distiyero sa tibuok kalibutan, mayorya mga kaliwat sa mga pamilyang napalayas niadtong panahon sa **Al Nakba**. Sila ang pinakadaku ug pinakadugay na nga grupong *refugee* sa kalibutan.

57.37%

pagsaka sa bayad-utang sa Pilipinas niadtong Setyembre 2023 kumpara sa Setyembre 2022, kadungan sa pagsaka sa utang **gikan P13.5 trilyon ngadto sa P14.2 trilyon** sa parehong panahon.

160,000

kaso batok sa **Monsanto** (gipanag-iyahan karon sa **Bayer**) kalabot sa dautang epekto sa pestisidyong **Roundup** sa panglawas sa tawo.

MONSANTO

Niining Nobyembre, gimandoan sa usa ka korte sa **US** ang kumpanya nga magbayad og danyos nga **\$332 milyon** sa usa ka nagkakanser tungod sa pestisidyo.

90%

sa datos sa mga "**internet cloud**" o mga **data center** ginailang "**junk**" o basura.

Matud sa mga kritiko, kalas sa rekursong enerhiya ug tubig ang mga **data center** (nga gilangkuban sa 100 milyon **computer server**) sama sa ginapadagan sa **Google** ug **Microsoft**.

Kadunot sa milabayng *barangay election*

Subling nabutyag sa miaging *barangay election* ang kadunot sa reaksyunaryong eleksyon sa Pilipinas. Sama sa nangagi, gipahimuslan kini sa mga dinastiya sa pulitika para ikonsolida ang ilang gahum ug mangandam alang sa mosunod nga mga eleksyon.

Gikan Agosto 28 hangtud sa adlaw sa pagboto niadtong Oktubre 30, kaylap ang kabangis ug pagpamig-ot sa mga pulitiko sa ilang mga kaatbang, pagpamalit og boto, pagpanginlabot sa dagkung pulitiko, agalong yutaan ug negosyante, ug interbensyong militar.

Anaa sa 32 ka insidente lamang sa kabangis nga adunay kalambigitan sa eleksyon ang nataho sa Commission on Elections (Comelec). Niini nga mga kaso, 19 ka tawo ang gipatay samtang 19 ang nasamdan. Sa taho sa ahensya, wala pay 200 ang kaso sa pagpamalit og boto. La-yo kaayo kini sa kamatuuran.

Kaylap nga pagpamalit og boto

Sa Bukidnon pa lang, nataho ang pagpamalit og boto sa tanang 464 ka barangay sa prubinsya. Milyun-milyong pisong pondo ang gibubu sa mga pulitiko ug negosyante sa prubinsya aron masiguro ang pagdaug sa ilang mga "manok." Anaa sa ₱700-₱1,000 ang palit sa kada boto alang sa pagkakapitan.

Suportado sa dunot nga mga kandidatong ang notoryus nga mga kriminal lakip ang pamilyang Delamance sa Cabanglasan nga nagakontrol sa tulo ka barangay (Free-

dom, Dalacutan ug Silae). Patung-patong ang krimen sa pamilya sa mga residente, lakip ang pagpangulata, pagpangilog og yuta ug pagpatay sa ilang mga kalaban.

Sa lungsod sa San Fernando, walay gihimong aksyon ang mga pulis ug sundalo sa pagsabwag og kahadlok ni Nonong Salusad, lider sa paramilitar. Gikilkilan niya og ₱200,000 ang mga midagan sa pagkakapitan sa lima ka barangay. Sa Barangay Kibungkog, gikawat niya ang ₱750,000 pondo sa duha ka kandidatong kapitan nga kaatbang sa iyang gisuportahang kandidatong.

Sa Sorsogon, nataho ang palit sa boto nga ₱300-₱1,300 alang sa pagkakapitan. Adunay mga kaso nga parehong tawo-tawo sa meyor ang midagan nga magkaatbang sa pagkakapitan.

Kakunsabo sa pinakadagkung pulitiko ang mga sundalo ug pulis. Sa Sorsogon, nagdeploy ang mga sundalo og tig-usa ka iskwad sa mga barangay gikan Oktubre 27. Sa Laguna, nagbubu og mga sundalo gikan sa 1st IB ug mga tangke de gera sa lungsod sa Santa Maria gikan Oktubre 1. Gideploy ang mga tropa sa lugar sa takuban sa pagpabilin sa seguridad sa lungsod kalabot sa ba-

barangay election.

Atake sa mga progresibong kandidatong

Sama sa nangagi, target sa mga pwersa sa estado ang mga progresibo ug makinasudhong kandidatong sa *barangay election.*

Sa Batangas, gisulayan sa pagpugong sa 59th IB ang pagkandidatong ni Ronald Ramos isip kapitan sa Barangay Macalamcam A, Rosario. Malisyosong giakusahan siya nga adunay kalambigitan sa rebolusyonaryong kalihukan sa prubinsya aron hatagag katarungan ang pagpanumpo kaniya.

Sa Bukidnon, mga ginsakpan mismo sa meyor sa lungsod sa Quezon ang nanginlabot ug nangdaut sa mga kandidatong aktibista. Nahadlok ang meyor nga modaug sa poder ang pipila ka progresibo nga mamahimong makatabang sa pakigbisog sa katawhan alang sa ilang mga katungod.

Nagpadagan usab ang National Task Force-Elcac og pipila ka mga tawo-tawo niini sa Bukidnon. Gipadagan ug gipondohan niini ang mga traydor nga "misurender" sa syudad sa Malaybalay ug Valencia. "Kulelat" o pildi silang tanan.

Kaylap ang pagpang-Red-tag nga gisulsol sa mga ahente sa estado sa daghang bahin sa nasud. Adunay mga kaso niini sa Cebu City, sa Tondo, Manila ug uban pang lugar. Namudmod og mga pol-yeto sa magkasikbit nga lungsod sa Pavia, Zarraga ug Iloilo city sa Iloilo batok sa mga lider nga nanguna sa mga pakigbisog sa masa sa tagsa-tagsa nilang lugar.

Gawas sa mga kaso sa kabangis ug pagpamalit og boto, gibatikos sa grupong Kontra Daya ang pagsulay sa elektronikong sistema sa eleksyon sa duha ka barangay sa Cavite ug usa sa Quezon City. Matud sa grupo, ang paggamit sa elektronikong sistema magpagrabe lamang sa pagpanglimbong sa eleksyon tungod kay mas dali kining itago. **AB**

Luwason ang Cancabato Bay sa reklamasyon

Napulo ka tuig human gigun-ub sa *storm surge* nga dala sa superbagyong Yolanda ang syudad sa Tacloban, wala pa gihapoy signipikanteng lakang ang lokal nga gubyrno aron likayang masubli ang katalagman. Hinunua, nagduso pa kini sa proyektong reklamasyon nga dili lamang sukwahi sa pagpangandam, apan moguba usab sa tibuok ekosistema sa Cancabato Bay ug mopatay sa panginabuhian sa daghang mangingisdang nagsalig dinhi.

Nakatambak sa luak ang daghang basura sama sa mga gubang balay, gamit ug sakyanan nga ginod sa *storm surge*. Nakaapekto kini sa gakakuhang isda ug rekursong dagat. Apan imbes nga hawanon ug limpyuhan ang luak, nahimong solusyon sa lokal nga gubyrno nga hingpit na kining tambakan ug patyon.

Niadtung 2015 pa unang giduso sa lokal nga gubyrno sa Tacloban ang ₱3.46-bilyong Tacloban Causeway Project isip pangpugong kuno sa *storm surge*, solusyon sa trapiko, ug pagpalagsik sa turismo. Kauban kini sa uban pang proyektong tulay ug kalsada sa Samar ug Leyte nga giduso sa Japan International Cooperation Agency. Kabahin sa pondong pagagamiton sa konstruksyon ang mga utang sa Asian Development Bank ug uban pang imperyalistang institusyon.

Target sa proyekto nga magtukod og 2.6-kilometrong gitason ug kapin upat ka metrong gihabugon nga *causeway* o nakapaibabaw nga sementadong dalan sa *embankment* o baybay sa luak gikan sa sentro sa syudad (Magsaysay Blvd.) padulong sa Barangay San Jose (Kata-isan Point). Aron mahimo kini, pagatambakan og bato ug yuta ang dili solidong bahin sa baybay aron mahimong patunganan sa kalsada. Aron kuno dili hingpit nga maharangan ang daloy sa tubig, pagabutangan kini og mga *culvert* sa lima ka estratehikong pwesto sa istruktura.

Sa sugod pa lang, hugot na kining gibabagan sa apektadong mga residente ug mangingisda. Pagahawanon niini ang baybay kung asa nakapwesto ang ilang mga bangka ug ang ilang mga balay. Sayod sila nga kini walay kalainan sa palisiya sa syudad niadtung 2013 nga “40-meter no build zone” o pagbawal sa pagtukod og balay sa 40 metro gikan sa baybay nga nagpalayas kanila gikan sa ilang mga komunidad. Imbes nga tinuod nga rehabilitasyon, gigamit sa gubyrno ug kakunsabo niining langyawng bangko ang bagyo aron ilugon sa mga mangingisda ang ilang yuta, lakip na ang baybay ug luak.

Matud sa Save Kankabatoc Advocacy, usa ka alyansa sa mga residente, mangingisda ug mga maki-kinaiyahang grupo, walay basihan ang gisulti sa JICA ug lokal nga gubyrno nga mga “benepisyo” ug “savings” nga maangkon sa mga Taclobanon gikan sa *causeway* ug reklamasyon.

Dili mopugong sa unsamang *storm surge* ang *causeway*, matud sa grupo. Ni wala kini sa hustong lokasyon. Hinunua, pagababagan niini ang pagdaloy sa tubig pagawas sa syudad nga mamahimong magresulta sa mas sagad ug dili molurang nga mga pagbaha. Pagahikawan niini sa panginabuhian ang kapin 1,000 ka mangingisda ug ilang mga pamilya. Dili usab kini makaresolba sa trapiko tungod kay mibalibad nang mamasada ang mga drayber

dinhi. Matud nila, wala silay makuhang pasahero dinhi. Dakung bahin usab sa kultura ug kasaysayan sa Tacloban ang luak.

Sayod ang grupo nga kabahin ang *causeway* sa mas malangkubon ug dautang plano sa lokal nga gubyrno nga *i-reclaim* o tambakan ang 400 ka ektarya sa Cancabato Bay ug “itransorma” kini sa sentral nga distritong pangnegosyo. “Pagapatyon niini ang luak, ug ang tibuok ekosistema dinhi aron hatagag-dalan ang pagtukod sa mga bilding ug komersyal nga sentro nga pahimuslan nag-una sa langyawng negosyo,” matud niini.

Dili “patay” ang Cancabato Bay, sama sa ginaduso sa gubyrno aron hatagag-katarungan ang mga proyektong reklamasyon. Niadtung 2003, gideklara pa kini sa lokal nga konseho sa syudad isip usa ka protektadong *reservation area*. Gani, adunay 3,649 ka mangingisda gikan sa 16 ka barangay ang nanginabuhi dinhi. Makita dinhi ang mga danggit, tahong, *seashell*, alimango ug uban pang rekursong dagat. Nahabilin dinhi ang 26 ektaryang kabakhawan.

Niadtung Oktubre 1 lamang, gipahunong sa lokal nga upisina sa Department of Environment and Natural Resources ang tanang operasyong reklamasyon sa luak tungod sa kawalay igong permit niini ug pagkaguba sa protektadong kabakhawan. Luyo niini, padayon nga ginapanalipdan sa meyor sa syudad nga si Alfred Romualdez ang proyekto.

Pagharing militar sa 8th ID sa Samar

Sa hilit nga barangay sa Samar, naghari ang kamot nga puthaw sa 8th ID sa Armed Forces of the Philippines (AFP). Layo sa mata sa publiko ug midya, nagtunhay dinhi ang sekretong mga pagdagit, detensyon ug pagpriso sa mga sibilyan sa ilang mga komunidad ug uban pang pagpangabusong militar. Hingpit nga dominado sa mga yunit militar ang mga sibilyang awtoridad.

Pagdagit ug ekstrahudisyal nga detensyon

Dili moubos sa 10 ang biktima sa pagdagit ug sekretong detensyon sa kampo sa 8th ID sa Barangay Maulong, Catbalogan, Samar sukad pa niadtong milabayng tuig. Nagpabilin silang nakapriso, dili mabisita sa mga pamilya, ug walay ligal nga representasyon hangtud karon. Gipailalum sila sa emosyonal, pisikal ug mental nga torytur sa berdugong mga sundalo.

Lakip sa mga biktima silang Mariel Rebato ug Monica Ogacho, parehong mga bag-ong inahan, ug ilang mga gagmayng bata. Kauban nilang gipriso sa kampo silang Marygrace Tambis Bicina, Renato Chokoy Rufo ug tulo pa nga gidagit sa militar niadto usang Marso. Ang uban kanila gidagit gikan sa giabangang balay sa Calbayog City niadto pang Disyembre 2022.

Nahibaloan sa rebolusyonaryong kalihukan ang ilang kahimtang dihang pipila sa mga gidagit temporaryong gibuhian ug nakareport sa BHB. Lakip sa mga gibuhian ang upat ka Pulang manggugubat nga gimandoang magsilbing ahente sa militar.

Kontrol sa militar sa kinabuhi sa mga sibilyan

Sa unum ka lungsod sa Northern Samar, daw mga prisohan ang mga baryo ug mga sundalo ang mga tigbantay.

Sa Silvino Lobos, kontrolado sa mga sundalo ang pagsulod-gawas sa mga

residente sa kada baryo. Kinsamang moadto sa bukid o magtrabaho kinahanglang mo-logbook ug ginadakop ang kinsamang anaa sa gawas nga wala dinhi. Gitakdaan og pipila ka oras ang ilang pagpondo sa gawas.

Niadto Abril, lima ka beses nga gibombahan gikan sa kahanginan ug giistraping ang Barangay Senonogan de Tubang, Silvino Lobos. Adunay adlaw nga lima ka beses nga gihimo ang pagpamomba gamit ang 10 ka rocket, kadungan ang upat ka beses nga pagpabuto og kanyon ug pagpangistraping. Tulo ka mag-uuma ang direktang gipabuthan sa mga sundalo. Gawas dinhi, kaylap ang mga krimen sa militar sama sa pagpangawat og manok ug himang pang-uma, pagpamungkag sa balay, pagpangdaut sa mga pananum, ug iligal nga detensyon.

Halos pareho ang kahimtang sa mga lungsod sa Las Navas ug Catubig kung asa nakadeploy usab ang 3rd IB, 20th IB ug 19th IB. Bantaysarado ang tanang ginadala sa mga mag-uuma sa umahan. Sa pipila ka

baryo, bawal maggawas og bisan usa ka latang bugas gawas kung luto ug nakasulod kini sa balunan.

Sa Mapanas, Gamay ug Pala-pag, labaw nga mas hugot ang pagharing militar sa 74th IB. Ginapalista sa mga sundalo ang eksaktong lugar nga adtoan sa mag-uuma ug ginapityuran sila. Ginabawalan silang magdala og bugas sa uma ug dapat ang sardinas nga balunon nakabutang sa balunan. Arbitrarilyong ginapahamtang ang mga lockdown sa takuban sa pagtinakdanay sa Covid-19 bisan dili kini tinuod.

Pagka-gabii, usa-usang ginausisa ang matag balay aron iphon ang mga tawong nanimuyo dinhi. Kung mausab ang ihap, manubag ang upisyal sa barangay. Ginasubaybayan ug sekretong ginapaminaw ang panaghigot sa mga tagabaryo sa ilang mga balay. Ginapalista sa mga tindahan ang tanang ginapalit dinhi aron ilang mabantayan.

Lima ka tuig sa MO 32

Sa milabayng lima ka tuig, migrabe ang kabangis sa militar sa Eastern Visayas. Gamit ang Memorandum No. 32 (MO 32), upat ka batalyon ang gideploy sa rehiyon sa tunga-tunga sa Disyembre 2022 ug Pebrero aron "buntugon" ang "nahabiling upat ka aktibong natarang gerilya" sa amihanang bahin sa Samar. Dugang kini sa tulo ka brigada sa 8th ID nga kasamtangang gipangulohan ni Maj. Gen. Camilo Z. Ligayo.

Gani, wala nay basihan ang MO 32 nga unang gipahamtang sa rehimeng Duterte niadtong Nobyembre 22, 2018. Kini tungod kay gitangtang na ang "state of national emergency" sa Mindanao niadtong Hulyo 27 nga nagsilbing basihan niini.

